

Obavijest

Znanstveni seminar »NATO i zemlje regije – promjene u odnosima zemalja Europe i SAD-a uslijed najnovijih kriza«

Banja Luka, 3.-4. listopada 2003.

Zaklada Friedrich Ebert organizirala je 3. i 4. listopada 2003. u suradnji sa Centrom za međunarodne studije iz Zagreba i Centrom za međunarodne odnose iz Banjaluke, vrlo uspješan i koristan znanstveni seminar o temi: »NATO i zemlje regije – promjene u odnosima zemalja Europe i SAD-a uslijed najnovijih kriza«. Na iznimno posjećenom seminaru organiziranom u Banja Luci, koji se održavao u Međunarodnom press-centru, uz vodeće ljude organizatora, sudjelovali su stručnjaci iz područja međunarodnih odnosa, sveučilišni profesori, znanstvenici, zastupnici i čelnici institucija sustava i vlasti Republike Srpske, te vojnih sastavnica iz oba BiH-entiteta, kao i nezavisni stručnjaci, intelektualci i novinari.

Najnovije promjene i zbivanja u svijetu, posebice iračka kriza, ozbiljno su narušili odnose nekolicine europskih zemalja i SAD-a. To se, dakako, ponajviše osjetilo u sustavu NATO-a unutar kojega su, kao nikad do tada, na površinu izbila prilično izražena razmimoilaženja nekolicine europskih zemalja na jednoj i SAD-a na drugoj strani u svezi s pristupom rješavanju iračkoga pitanja. Takav razvitak odnosa znatno je utjecao i na zemlje Jugoistočne Europe koje su se većinom priklonile američkom stajalištu.

Sve češće se počelo postavljati pitanje »Je li takav razvitak odnosa pokazatelj krize u koju je zapao NATO?« kao i »Što je NATO danas: sustav kolektivne sigurnosti ili potvrda unipolarnoga američkog vodstva u svijetu?«

Znanstveni seminar je, dijelom, imao svrhu staviti i to na dnevni red, dakle znanstvenom raščlambom aktualnoga stanja u i oko Iraka i odnosa između SAD-a i nekolicine europskih zemalja pokušati dati prihvatljive odgovore na uzroke krize, ali ponajprije sagledati gdje se u svemu tomu nalaze zemlje regije između kojih se neke od njih nalaze u procesu pridruživanja NATO-u, a preostale su to sebi zacrtale kao cilj.

Potvrdu značenja seminara trebalo bi, uz ostalo, promatrati i kroz činjenicu da su svečanosti otvaranja bili nazočni Dragan Čavić, Predsjednik Republike Srpske i Ivan Lepoglavec, generalni konzul Republike Hrvatske u Banja Luci.

Predsjednik Čavić je u pozdravnoj riječi istaknuo opredijeljenost Republike Srpske, kao jednoga od dva entiteta u BiH, procesu euroatlantskoga integriranja, a posebice ulasku Bosne i Hercegovine u NATO-ov projekt Partnerstvo za mir koji bi se mogao doseći, kako je istaknuo, žurnom reformom vojno-obrambenih struktura, a ne interveniranjem u Daytonski sporazum i pokušajima negiranja entitetskoga ustroja BiH.

Generalni konzul Lepoglavec je naznačio kako je Republika Hrvatska na prostoru Jugoistočne Europe primjer okrenutosti euroatlantskim integriranjima, te dao presjek aktualnoga stanja u odnosima Hrvatske i NATO-a i Hrvatske i EU-a. Također je istaknuo kako Republika Hrvatska razvija i pruža punu potporu svakom obliku bilateralne i multilateralne suradnje sa svojim susjedima i zemljama u regiji.

U sklopu prvoga radnog dijela znanstvenoga skupa, okvirno nazvanoga »Utjecaji najnovijih kriza u svijetu na organizaciju NATO«, svoj prinos dao je prof. dr. Radovan Vukadinović, ugledni teoretičar međunarodnih odnosa, voditelj Poslijediplomskoga studija Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i direktor Centra za međunarodne studije iz Zagreba izlažući o temi »NATO i novi politički okvir kolektivne sigurnosti«. On je, sagledavajući razmjere posljedica koje je otvorila iračka kriza u odnosima SAD-a i europskih zemalja, ustvrdio da su se u tom sukobu zemlje Jugoistočne Europe u većini priklonile američkim stajalištima. Pogubnom je ocijenio mogućnost da se zbog svojih razmirica i sukoba u odnosima, u prvom redu izazvanih iračkom krizom, SAD i Europska unija počnu dokazivati odnosno procjenjivati svoju snagu na području Jugoistočne Europe/Zapadnoga Balkana, odnosno na zemljama koje ne žele više zaostajati i sebe u dogledno vrijeme vide kako u EU, tako i u NATO-u. Alternative zajedničkom i usklađenom nastupu SAD-a i Europske unije prema tim zemljama, zaključio je dr. Vukadinović, doista nema. Jedino tako one mogu računati na to da neće biti odbačene i marginalizirane.

Mr. Gostimir Popović, vojni analitičar predočio je rad »Krizu NATO-a – NATO od sustava kolektivne sigurnosti do unipolarnoga američkog vodstva«. On je današnju ulogu NATO-a u svijetu definirao prilično intrigantnom sintagmom ustvrdivši kako je ta organizacija faktor nasilja i zla, potkrijepivši ju i nizom konkretnih primjera – nabrajajući krize u kojima je sudjelovao NATO, dakako usmjeravan američkim interesima.

Dr. Vlatko Cvrtila, docent na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, u svome je izlaganju »Promjene u europsko-američkim odnosima uslijed iračke krize – poslijeratna obnova Iraka i raspodjela uloga« predočio jasnu sliku svega onoga što je, dakako na interesnoj razini, dovelo do promjena, nerazumijevanja i, najblaže rečeno, nesporazuma u odnosima Sjedinjenih Država i Europe.

U drugom dijelu znanstvenoga skupa, radno naslovljenom »Položaj zemalja regije u odnosu na NATO«, izlagali su: Miloš Šolaja, direktor Centra za međunarodne odnose iz Banja Luke (»NATO i regija Zapadnoga Balkana«), mr. Branko Vignjević iz Ministarstva obrane Republike Srpske (»NATO – BiH – reforma obrambenih struktura u skladu sa zahtjevima kolektivnih sustava sigurnosti«) i dr. Siniša Tatalović, profesor Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (»NATO i Hrvatska«) koji je dao cjelovit prikaz svih radnji i postupaka kroz koje je – na putu prema NATO-u – prošla i prolazi Republika Hrvatska kao članica Partnerstva za mir i NATO-va akcijskog plana /MAP/.

Znanstveni skup su moderirali dr. Miodrag Živanović, profesor Filozofskoga fakulteta u Banja Luci i novinar Veselko Čerkez, glavni urednik Hrvatske radiopostaje Mostar i asistent na Odjelu novinarstva Pedagoškoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

Treba istaknuti da je interes javnosti bio izniman, čime je iznova potvrđena opravdanost znanstvenih projekata i tribina koje, u suradnji sa Centrom za međunarodne studije iz Zagreba i Centrom za međunarodne odnose iz Banja Luke, podupire i organizira Zaklada Friedrich Ebert koja u Banja Luci ima sve više istinskih poštovatelja za ono što čini i čiji rad u tom gradu – na zadovoljstvo svih – profesionalno i s posebnom predanošću koordinira magistrant Tanja Topić.

Veselko Čerkez